FRÅN HEMBYGDSARBETET

Ordet »hembygd» har under dessa sista år fått en rikare innebörd. Hembygden var förr ett självklart värde, en självskriven tillgång. I dag är den vår omistligaste tillgång, inbegreppet av det dyrbaraste vi äga, ett värde, för vilket vi stå beredda att offra allt.

Dagens händelser ha för vårt folk utgjort en fruktansvärd åskådningsundervisning — även om vi inte fått lära oss läxan på samma bittra sätt som många folk fått göra i dagens Europa.

»Tidshändelsernas tryck har kommit vårt folk att se värdena i hem och hembygd klarare än någonsin», skriver överlärare Bror Sjögren i nedanstående redogörelse för Olandstinget 1941. Hans ord kunna förklara mångt och mycket som skett inom uppländsk hembygdsvård denna sista tid. Den kamratförening av hembygdsvårdens män och kvinnor i Uppland som benämnes Disagillet, är bildad under trycket av tidshändelserna: vi ha starkare än förr känt behovet att hålla samman kring vår bygds kulturella värden. Och det är ingen tillfällighet att studieverksamheten inom uppländsk hembygdsrörelse detta år varit intensivare än tidigare. Man har starkare än förr känt behovet att få veta vad arbetet gäller. Hembygdsrörelsen är i dag på väg att bli vårt andliga hemvärn, en folkets egen försvarsorganisation mot nedbrytande krafter. Ett tidens tecken är också det ökade intresset för ungdomens fostran som i följande rapporter ofta skymtar fram bl. a. i Godtemplarordens hembygdscirklar, i ungdomsarbetet inom Altuna hembygdsförening, i Länna hembygdsförenings initiativ för nöjeslivets ordnande.

Detta är goda tecken i en ond tid!

N. Å.

SÖDRA OLANDS HEMBYGDSTING 1941

Södra Olands stora bygdemöte i hembygdskänslans tecken, det vart femte år återkommande hembygdstinget, stod i tur att hållas 1941 och ägde också rum 17 augusti. Hembygdstinget är av tradition en storfest i Oland, som brukar samla medverkande i hundratal och besökare i många tusenden. På grund av tidsläget och därmed förknippade vanskligheter att arrangera en omfattande festlighet hade hembygdsgillet planer att helt inställa tinget denna gång. Men ju närmare det gick mot den sedvanliga tingstiden började den allmänna opinionen efterlysa ett hembygdsmöte också detta år »även om det inte kan bli fråga om att ha så storslaget program som förut vid tingen». Och till det talet lyssnade gärna hembygdsgillets ledare och hur det nu gick till så rustades det även till tings 1941. Vissa programsaker måste läggas på ett mindre påkostat plan, bl. a. pågick festen endast en dag, men trots det är det nog ingen överdrift om gillets ledning inregistrerar tinget som en av de stora händelserna i gillets historia. Om man skulle våga på att göra en jämförelse med gångna ting och årets, så kan i ett stycke — och ett mycket viktigt sådant — årets samling kring hembygden sättas i särklass. Tidshändelsernas tryck har kommit vårt folk att se värdena i hem och hembygd klarare än någonsin och den starkt mättade hembygdskänsla, som präglade årets hembygdsting i Södra Oland, gjorde enbart den tinget till en vacker och minnesvärd samling.

Redan förberedelserna och programuppläggningen fick prägel av livande hembygdsanda och enig samling. Man kunde inte undgå att smittas av entusiasmen hos alla medverkande, från lilltösen i den stora talkören till gamla grånade kommunalpampar i bestyrelsen. Det vore mycket vackert att säga om våra ungdomliga sångare, musikanter, teateramatörer och medlemmar i talkören, vilka kväll efter kväll under en lång tid samlades till repetitioner och övningar, och om de många medlemmarna eller andra medhjälpare, som svarade för alla arbetsuppgifterna inom en sådan storfest. Tingsplatsen var i år förlagd till gillets egen museiplats intill prästgården, varifrån man har en förtjusande utsikt över kyrkbygden i Alunda.

Kom så tingsdagen. Publiktillslutningen blev mycket god och redan vid gudstjänstdags kunde man se att tinget skulle bli en publik fullträff. Vid den inledande hemvärnsgudstjänsten fylldes kyrkan till sista plats och gudstjänsten fick ett högtidligt förlopp. Kyrkomenigheten fick passera mellan hemvärnsmännen, som bildat häck framför kyrkans huvudingång, och just vid samman-

Bild 1. Landshövding Linnér överlämnar vid Södra Olands hembygdsting Alunda sockens fana till hemvärnet.

ringningen anlände tingets hedersgäst landshövding Linnér. Vid gudstjänsten predikade kyrkoherde Nils Nilsson. Fil. mag. Karin Alinder sjöng före predikan Daniel Olssons »Jag ser Guds spår», och efter predikan sjöng den stora hembygdskören Beethovens »Lovsång», varvid solopartiet utfördes av fröken Valborg Giertz. Under gudstjänsten upptogs en kollekt till förmån för uppbyggnadsarbetet i Finland, vilken inbringade 130 kr.

Efter gudstjänsten tågade kyrkomenigheten ut på planen norr om kyrkan, där hemvärnet ställt upp för att av landshövdingen få mottaga den av sockenborna skänkta flaggan. Denna högtid bevistades av ytterligare några hundra personer och det blev ett par ståtliga formationer av hemvärnsmän och allmänhet, som ställde upp mitt emot varandra. Sedan hemvärnsbefälhavaren Sam. Andersson avlämnat Alunda hemvärnskår till landshövdingen höll denne ett högstämt tal och framhöll hemvärnets betydelsefulla uppgift för hembygdens försvar samt överlämnade flaggan som ett synligt bevis på sockenbornas uppskattning av hemvärnets gärning. Härefter blev det parad för fanan, varpå landshövdingen utbringade ett leve för fosterlandet följt av »Du gamla, du fria».

Efter denna högtid blev det »kyrkkaffe» i gillestugan vid sparbanken, och där blev det ett drygt arbete för gillesmoror och töser att tillfredsställa publiken.

Bild 2. Publikbild från hembygdstinget.

Klockan 1.30 spelade Alunda musikcirkelorkester upp till öppnandet av det egentliga tinget, till vilket gillets ordförande folkskollärare Bror A. Sjögren hälsade välkommen. Hembygdskören och orkestern utförde ett konsertprogram med bl. a. den nya Roslagssången, varpå författaren Waldemar Hammanhög, Stockholm, talade över ämnet »Om hembygdskänsla». Tal. framställde som ett önskemål att även städerna finge sina hembygdsföreningar; de skulle med sitt ideella program kunna bli en behövlig motvikt till stadens jäkt och oro. Landsbygdens hembygdsvänner hade en stor uppgift att fylla då de höllo känslan för våra nationella värden varm.

Efter den första avdelningen i programmet blev det rast för marknad och servering. Köplusten var mycket stor och tömde förråden. Ganska snart slutsåldes barnens fiskdamm och fram mot kvällen hade de 1,200 tombolalotterna sålts. Under dagens lopp följde olika programavdelningar. På e. m. bjöds ännu en uppskattad konsertavdelning av hembygdskör och orkester under ledning av musikdirektör Ivar Persson. Vidare uppträdde recitatören Eric Nilsson, Stockholm, med uppläsning av humoristiska dikter och tingets stora talkör gjorde en uppmärksammad insats vid framförandet av »Bygden», en årscykel i ton och dikt för talkör och violin. På kvällen förekom ytterligare orkestermusik, uppläsning av hr Nilsson och allsång under ledning av hr Torsten Selén.

Bild 3. Den ungdomliga talkören.

Sist på programmet uppfördes en hembygdspjäs »Kung Karls spira», skriven för tinget av fil. mag. Karin Alinder och nu utmärkt framförd av några ungdomar. I handlingen hade bl. a. inlagts en del händelser åsyftande att hugfästa minnet av den för några år sedan bortgångne fornforskaren och amatörbotanisten August Jansson och hans omvårdnad av ett bestånd i hembygden av den sällsynta växten Kung Karls spira, varav pjäsen fått sitt namn.

Olands södra hembygdsgille hade tur med sitt ting 1941 och det ekonomiska tillskottet i kassan torde bli bra. Även den till tinget speciellt utgivna tidskriften Olandsbygden, i vilken socknen Morkarla särskilt skildras, har haft en stor framgång och är i det närmaste slutsåld.

Bror A. Sjögren.

BYFORSKNING LOCKAR ALUNDAUNGDOMEN

Pressen har i år gång efter annan och från många olika bygder haft att berätta om en livlig studieverksamhet med hembygden som ämne. Hur vår cirkel i Alunda arbetar må här nämnas några ord om.

Cirkeln är ett initiativ av logen Runeberg I. O. G. T. i Alunda, som i samverkan med hembygdsgillet är arrangör. Den startade på försommaren 1941 med ett studiebesök i Marma by. Deltagarna fingo därvid under en rundvandring se byns fornminnen och resterna efter gångna släkters arbetsliv. Sakkunnig ciceron var intendent Nils Ålenius. Studiebesöket hade också förberetts av folkskollärare H. Fredriksson, som upprättat en bybeskrivning, vilken refererades vid en hembygdsafton före utfärden. Denna beskrivning, illustrerad med bilder tagna vid studieutfärden, ha cirkeldeltagarna fått köpa i stencilerat exemplar. Vid bybesöket upptogs även en smalfilm, som sedermera visades vid ett samkväm för cirkelmedlemmarna vartill logen Runeberg inbjudit.

Liknande studieutfärder ha gått till Mälbytrakten, Kilbybygden och kyrktrakten. Det är meningen att nästa år fortsätta till andra delar av socknen. Vid de senare utfärderna har folkskollärare Fredriksson varit ledare, och han har assisterats av medlemmar i hembygdsgillet, som varit kännare av resp. bygder: hem.-äg. Gustavsson i Mälby, Martin Eriksson i Lunda, Johan Lundmark i Mysslinge, fabr. Fredlund m. fl. Dessa ha också samlat och lämnat stoff till bybeskrivningarna.

Detta samlararbete är en synnerligen betydelsefull studieuppgift, som därtill blivit mycket uppskattad av cirkeldeltagarna. Till ledning för »byforskarna» skall cirkeln under vintern ha föreläsningar av landsantikvarie Sundquist, intendent Ålenius och hemslöjdskonsulent fröken E. Carlson.

B. S.

HEMBYGDSDAG I GAMLA UPPSALA

»Om ett landskaps inbyggare någon gång kunna vid samling till hembygdsfest säga sig stå på helig mark, så kunna vi upplänningar av fullaste övertygelse säga så, när vi samlas vid Gamla Uppsala högar. Vi äro stolta över vår hembygd. Den är oss kär, då vi låta blicken glida ut över den vida slätten. Den är oss lika kär, när vi tänka på skogarna i norr och Dannemora gamla gruvor eller på bördiga mälarstränder och karga roslagsskär. Men allra varmast klappa våra hjärtan av hembygdskärlek, då vi mötas vid Gamla Uppsala. Här är Svea rikes urhem. Här talar själva marken som ingenstädes om seklernas minnen.»

Med dessa ord inledde generaldirektör Sam Larsson sitt tal på Disagården den 29 juni 1941. Det var ett manande och gripande tal om hembygd och fosterland, om fädernas frihetsarv, det för

Hemvärnet bildar hedersvakt under generaldirektör Sam Larssons tal. Bland publiken synas längst fram bl. a. landshövding Linnér och konstnären Thunman.

oss alla gemensamma, som vi nu stå beredda att värna till det yttersta. »Sida mot sida, rygg mot rygg skola vi stå. Alla gamla tvister skola vi glömma. Ett enda är det stora, allt överskyggande: bevarandet av fädernas arv, plikten att lämna det arvet åt våra barn.»

Distastiftelsen har som bekant under senare år anordnat stora hembygdsfester i Gamla Uppsala eller Uppsala vart tredje år — en tradition som bröts av kriget. Efter bildandet av Disa Gille, som varje år under distingen skall anordna en mötesdag för alla av hembygdsvård intresserade och även till denna mötesdag ämnar knyta kulturella evenemang av olika slag, har Distastiftelsen beslutat anordna årliga hembygdsfester av enklare slag på Disagården. Årets fest, som var den första av detta slag, ägde rum å den över hela landet firade »hembygdens dag».

Sedan Disastiftelsens ordförande, kand. Mats Edling, hälsat de närvarande, bland vilka märktes landshövding och fru Linnér, professorerna Herman Flodkvist, Rutger Sernander, Sune Lindqvist och Gunnar Ekholm, friherrinnan Beth de Geer, sekreterare Nystedt m. fl. samt medlemmarna av Disanämnden, gav nämndens sekreterare några synpunkter på Disagården som anläggning, var-

efter stugorna visades av J. U. F.-medlemmar. Efter demonstrationerna läste Olof Thunman »Hembygdens stämma», »Till en bonde» och andra dikter och Gamla Uppsala kyrkokör under ledning av kantor Sten Carlsson sjöng några sånger. Så marscherade Gamla Uppsala hemvärnsmän upp framför talarstolen, där de bildade hedersvakt under generaldirektör Sam Larssons tal.

Efter talet utbragte landshövdingen ett leve för hembygden och fosterlandet, efter vilket gemensamt sjöngs Upplandssången och Du gamla, du fria. Efter ytterligare några sånger av kyrkokören och av elevkören från Wiks kvinnliga sommarkurs avslutades festen med lekar kring majstången.

N. Å.

UNGDOMSARBETE I ALTUNA HEMBYGDSFÖRENING

Altuna hembygdsförening kan i år se tillbaka på en 10-årig verksamhet. I samband med årsmötet hölls en offentlig festlighet med föredrag av intendent Nils Ålenius, Uppsala, och för övrigt med ett hembygdsbetonat underhållningsprogram. En av föreningens ordf., d:r K. A. Karlinder, utarbetad redogörelse gav en översikt av de tio årens arbete.

Under de närmaste förflutna åren har föreningens verksamhet gått ut på att skaffa medel till iordningställande av den s. k. »Anders Perssonsgården», vår hembygdsgård. Under ett par år har arbetet med flyttning och restaurering fortgått. Under innevarande års sommar ha dekorationsarbetena utförts, och nu återstår endast den lösa inredningen, som vi hoppas skall bli klar under nästa år. Därmed har föreningen nått sitt första mål: att skaffa en hembygdsgård, som skall bli »ett hem för vår förening, ett minnesmärke över fädernas gärning och en samlingsplats för rörelser, som kan bli av största betydelse för traktens andliga växt».

Men en hembygdsgård kostar mycket pengar — och föreningen har icke förfogat över tillräckligt kapital. Arbetet att anskaffa medel har särskilt under de båda senare åren måst utökas och förstärkas. Föreningen har anordnat föreläsnings- och filmaftnar samt inbjudit till enkla hembygdsfester såsom vid midsommar och Valborgsmässa. Våren 1939 bildades tvenne sykretsar inom föreningen, en, den s. k. »stora sykretsen», för vuxna och en för ungdom. De inkomster sykretsarna får förvaras i egna kassor och uppgå icke i hembygdsföreningens, för vilken de dock arbeta.

Aktiviteten inom sykretsarna har varit berömvärd och arbetet har givit god vinst, varför det också blivit ett gott ekonomiskt stöd för föreningen, vilket bevisas därav att stora sykretsen i år överlämnat 1,000 kr. och ungdomskretsen 400 kr. som bidrag till omkostnaderna för hembygdsgården. Inkomsterna ha tillkommit genom försäljningar, paketauktioner, lotterier och kaffeförsäljning vid våra fester.

Då från redaktionen uttryckts en önskan, att ungdomsarbetet skulle bilda tyngdpunkten i rapporten, lämnas här en kortfattad redogörelse härför, i förhoppning om, att det kan ge andra hembygdsföreningar impulser till liknande arbete.

Vi måste ha med ungdomen, om hembygdsarbetet skall vila på säker grund, så att alltid nya, friska krafter och viljor sätta in, då de gamla tröttna och lämna oss. Det ligger mycken oförbrukad kraft i vår ungdom — mycket, som vi inte har råd att undvara — men det gäller att leda den in på vägar, där den kommer livets uppbyggande krafter till godo — eljest kanske den går oss helt förbi.

Här i Altuna började vi med speciellt ungdomsarbete under våren 1939. Flickor över 14 år inbjöds att bilda en sykrets för hembygdsföreningen, och så blev det en flickgrupp på 15—20 st., som samlades till arbetsaftnar en gång i månaden. Hembygdsföreningen gav oss ett »startkapital» på 25 kr. och för detta inköptes material till handarbeten, som delades ut till dem, som så önskade. Våra arbetsaftnar upptog mestadels handarbete under högläsning och sång. På höstsidan började vi ordna för en försäljning till jul, och så satte vi i gång med att tillverka små saker, som lämpade sig för försäljning. Det var lättgjorda halmsaker, ljusstakar och några dekorationssaker för julen. Tillsammans med »stora sykretsen» ordnades så en julmässa, som gav oss över 200 kr. i behållning. När det närmade sig till påsk färgades fjädrar för påskris, och emellanåt ordnade vi lotterier med våra handarbeten som vinster; detta ökade vår kassa inte så obetydligt.

Under våren 1941 utökades ungdomsarbetet, för att också den manliga ungdomen skulle ha intresse av att vara med. Vi inbjöd till allsångsaftnar, där förutom sången ibland förekom programpunkter, som ungdomarna själva skötte, exempelvis musik och uppläsningar. I april ordnades en »Ungdomens afton» i form av aftonunderhållning med tablåer, föredrag, talkör, sång och uppläsning, allt utfört av ungdomar. Dessutom hade vi kaffeservering samt som avslutning auktion på våra handarbeten och andra skänkta saker. Kvällen gav oss närmare 300 kr. i kassan.

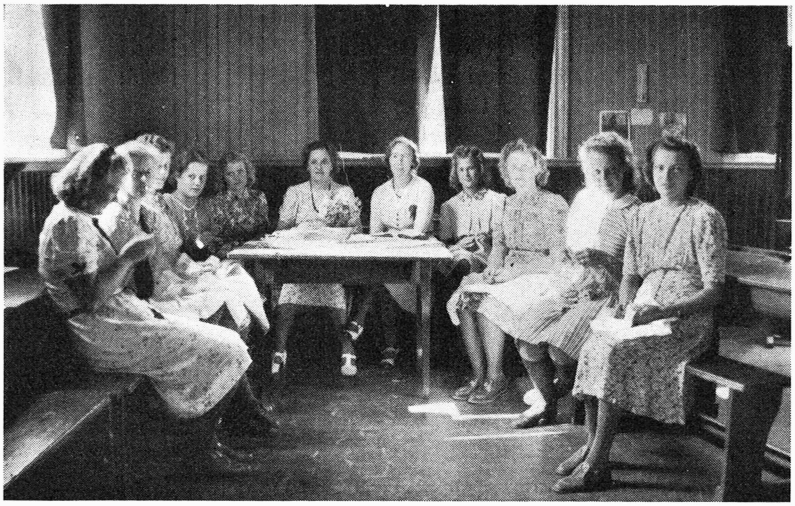

Altuna hembygdsförening: Sykrets i arbete.

Trots att vi arbetat under mycket enkla förhållanden har verksamheten icke varit utan framgång, och ungdomsarbetets kassa har visat en behållning av i det närmaste 700 kr. Ungdomarna ha också åtagit sig att bekosta allt målnings- och dekorationsarbete i hembygdsgårdens vackra sal, vilket beräknas kosta 400 kr. Denna summa har redan överlämnats till hembygdsföreningen. Resten av våra tillgångar komma givetvis också att användas för hembygdsgården, men för vilken detalj är ännu ej bestämt. Vi ha ansett det lämpligast att få en avgränsad del av det hela bekostad genom vårt arbete, enär det därigenom blir mera påvisbart och därför även sporrar till fortsatta strävanden.

Hitintills har ungdomsarbetet varit »fritt», d. v. s. utan fordran på medlemskap i hembygdsföreningen. Men då nu arbetet fortgått så länge, att ungdomen fått se och känna i vilka spår verksamheten kommer att gå och även fått intresse av att vara med, ämna vi försöka oss på att bilda en verklig ungdomsavdelning inom hembygdsföreningen, grundad på medlemskap. Därigenom vinna vi en fastare sammanslutning och starkare kamratkänsla. Vi ämna fortsätta efter samma riktlinjer som förut med omväxlande arbets-, sång- och »programaftnar» samt utöka det med sådant, som kan visa sig vara till både nytta och glädje för medlemmarna.

»Glädje på allvarets grund» kan sägas vara mottot för vårt arbete, och vi hoppas, att detta skall bli ett medel till de ungas egen utveckling, men även en tillgång i det ideella och kulturella uppbyggnadsarbete, vår tid så väl behöver.

Linnea Bergström.

GODTEMPLARORDENS HEMBYGDSCIRKLAR

Att väcka och stärka hembygdskänslan är inte minst i denna tid en uppgift av största betydelse. Ej minst bland upplänningarna är det av vikt att levandegöra kärleken till den egna bygden. Inte därför att upplänningen särskilt saknar känsla för sin bygd. Tvärtom. Men den som det allra minsta tränger in i denna fråga finner, hur denna känsla stängs inne, på något sätt förträngs av den uppfattningen att det som finns i bygden inte kan mäta sig med det som andra landskap ha att bjuda på. Orsaken härtill torde bl. a. vara det förtal landskapet och dess inbyggare i långa tider varit utsatta för. Hur har inte Uppland utmålats som det fula, enformiga landskap, som föga haft att bjuda på av skönhetsvärden! Och hur har inte upplänningen beskyllts för att vara trög, ogin och kärvt otillgänglig. Denna förkunnelse av folk, som endast ytligt lärt känna vårt landskap, eller av inflyttade med utpräglad känsla för den bygd de kommit ifrån har haft det ödesdigra med sig, att upplänningen själv till slut börjat tro på den. Den har skapat ett slags underlägsenhetskänsla, som är beklaglig och som måste bort. Att lära människorna ute i våra bygder att få upp ögonen för alla stora värden landskapet har är en angelägenhet av största betydelse. Allt som syftar till att sprida kunskap om landskapets historia, minnesmärken, natur och arbetsliv och därigenom väcka och stärka hembygdskänslan är en verksamhet som ej kan nog högt skattas.

I detta syfte har godtemplarorden i Uppland under senaste åren satt som sitt mål att få till stånd cirklar för studium av hembygden. Och resultatet har blivit mycket gott. På en rad platser ha sådana studiecirklar arbetat och intresset för studierna har varit det bästa. I många fall har hembygdscirkeln blivit en bygdens samlande grupp, där man mötts i gemensam glädje att få kunskaper om gångna tiders seder och bruk, arbetsliv eller vad de fasta fornlämningarna ha att berätta. Många ha känt vad en österbybo sade: »Hela vintern har man gått och längtat efter hembygdscirkelns möten, då man skulle få veta mera om, hur det förr var på

Gimo: Hembygdscirkel på studieutflykt.

bruket.» När intresset är sådant bli kunskaperna också levande. Och med dessa kunskaper följer en mycket starkare känsla för hembygden.

Dessa cirklar ha huvudsakligen planlagt sina studier efter de ypperliga råd intendent Ålenius gett i skriften »Anvisningar för uppländska hembygdsstudier». Arbetsformerna ha varit ganska olika. Ämnet är ju så omfattande och metoderna kunna variera. Under föregående år arbetade inom Upplands distriktsloge hembygdscirklar i Österby, Östhammar, Tensta, Tierp, Gimo, Alunda och Uppsala. Ett särskilt resultatrikt arbete utfördes av cirklarna i Östhammar och Österby. På den förra platsen leddes den av tvenne veteraner i hembygdsvården, köpman Tor Schram och gårdsägare K. G. Blomgren. I Österby var hr Georg Österberg den kunniga och drivande kraften.

Vad beträffar cirkeln i Gimo, för vilken den som skriver dessa rader varit ledare, har den hittills bedrivit arbetet i form av utflykter och studiebesök. Under den gångna sommaren ha gimotraktens historiska minnesmärken studerats. Det har varit kyrkor, gamla hyttor, nedlagda gruvor, runstenar, forngravar, gammal byggnadskonst m. m. som studerats på ort och ställe. Och studieförderna ha samlat stora skaror deltagare. Det har inte varit ovanligt, att ett 100-tal deltagare slutit upp. Och samtliga ha be-

tygat, att studierna varit berikande. Som värdefulla medhjälpare då det gällt att demonstrera de olika sevärdheterna har cirkeln haft intendent Ålenius, kyrkoherde J. A. Isacson och kandidat Hans Tillman.

I detta sammanhang vill jag framhålla vilken utmärkt arbetsuppgift hembygdsstudiet är för ungdomscirklar och ungdomslag. Detta hade jag tillfälle att konstatera förra hösten, då en dylik ungdomscirkel arbetade i Gimo. Medlemmarna bestodo huvudsakligen av elever i folkskolans sjunde klass samt scouter. Varje fredagseftermiddag cyklade cirkelmedlemmarna ut för att studera natur, djurliv, minnesmärken m. m. Sällan har jag sett ett så varmt intresse i en studiecirkel. Och vilket utmärkt tillfälle att lära de unga, samtidigt som de bibringas kunskaper i hembygdens växt- och djurliv, geologi och historia, trafikkultur och naturvett! När man frivilligt ger sig i kast med en uppgift, blir det ju ett mycket bättre resultat. Nu var skoltvånget borta. Och vilken sökariver och upptäckarglädje bland pojkarna och flickorna! Cirkeln visade dessutom att mycket av den hembygdskunskap, som nu meddelas i folkskolans tredje klass, i stället borde komma i sista klassen, då barnen förstå dessa saker på ett annat sätt.

Evert Mattsson.

ENKÖPINGS MUSEUM I NY GESTALT

Ett museum — ja, det är visserligen en samling döda föremål. Men i alla fall är ett museum samtidigt en ständigt levande, växlande, gestaltskiftande organism — eller bör vara det, måste vara det, om det inte självt skall dö och glömmas under lager av museidamm. Det finns få institutioner, som ha ett sådant behov av ständig utveckling, översyn och »nyorientering» som ett museum, och detta gäller inte bara de stora museerna, utan även de små. Får de det, lever de också verkligen, bli traditionsbärare i bästa mening, förmedlare mellan förgångna och nuvarande generationer. Får de det inte, blir deras språk obegripligt — och ingen bryr sig längre om att lyssna.

Museet i Enköping, Sydvästra Upplands kulturhistoriska förenings samlingar, ha under året undergått en genomgripande omdaning, som för det första helt förändrat utställningslokalens allmänna utseende och möjliggjort ett bättre utnyttjande av det tillgängliga, fortfarande dock alltför knappa utrymmet. För det andra ha samlingarna, som förut närmast måste betecknas som

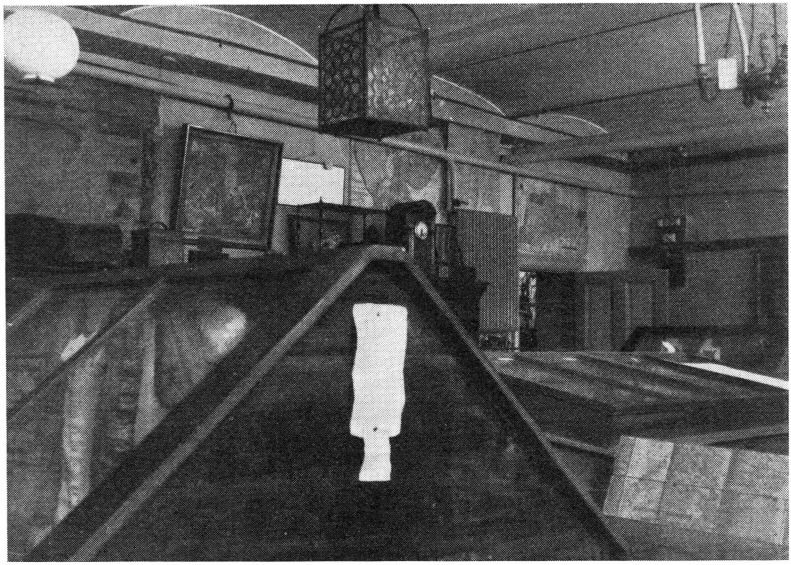

Bild 1. Den större museisalen före omordnandet.

magasinerade, ordnats så, att de bilda en museal helhet av betydande intresse, både ur lokal- och allmänt kulturhistorisk synpunkt. Slutligen har denna omordning företagits i samband med ett omfattande registreringsarbete av samlingarna, varvid föremålen beskrivits på ett sätt som i framtiden hindrar förväxlingar av föremål. Arbetet har letts av intendent Nils Ålenius, och vid registreringsarbetet ha medverkat fil. kand. Kerstin Carlsson, Nässjö, museivårdaren faktor E. Englundh, f. stadsförvaltare J. Lindblom och f. överlärare G. Rungner.

Beslut om omdaningens verkställande fattades i maj 1939, då Enköpings stad beviljat ett anslag för ändamålet. Föreningen har dels för inredningsarbetena och dels för kompletterande inköp av museiföremål haft möjlighet att ta i anspråk hopsparade medel, och dessutom har museets ytterst välvillige värd, Enköpings Sparbank, bekostat korkmattor och bättring av målning i de två större rummen.

Det framhölls redan från början av intendent Ålenius, att en god översikt över samlingarna endast skulle kunna vinnas genom att magasinera en stor del av föremålen. Med hänsyn till att museet inom en framtid skulle kunna flyttas till en annan lokal föreslog

han uppsättande av flyttbara skärmväggar och hyllor av vissa standardformat.

Arbetet påbörjades i mitten av mars detta år och fortskred under sommaren i rask takt. Det drygaste arbetet var katalogiseringen av samlingarna; samtidigt utsorterades föremål som skulle magasineras. Därpå följde inredningsarbeten och slutligen nyuppställning av samlingarna. I september var arbetet i det närmaste avslutat — endast en del etiketteringar samt komplettering med bildmaterial återstodo — och museet kunde 16 sept. 1941 invigas i sitt nya skick. Lokalerna hade nu genom omordningen helt förändrat karaktär, genom skärmväggar hade nya väggutrymmen skapats, och på hyllor och i montrer hade föremålen fått en pedagogiskt klar uppordning. Vissa montrer med småföremål, silver, mynt, handarbeten m. m., voro försedda med indirekt belysning. Montrer och hyllor hade placerats så, att även barn kunna studera föremålen — en av museets viktigaste uppgifter är ju att tjäna undervisningen i hembygdskunskap och kulturhistoria vid stadens och landsbygdens skolor.

Museet återinvigdes av landshövding Linnér vid en officiell högtidlighet i närvaro av särskilt inbjudna representanter för olika institutioner i staden och dess omnejd — Enköpings honoratiores, borgmästare, magistrat och stadsfullmäktige, representanter för undervisningsväsen och prästerskap, Enköpings Sparbanks styrelse, representanter för landsbygdens ungdomsorganisationer, SLU och JUF m. m. I sitt inledningstal framhöll föreningens ordförande kapten Nils Lundin att lokalfrågan ännu ej kunde anses löst, men att den nu genomförda uppställningen av samlingarna skapade ett gott provisorium för de närmaste åren. Efter en återblick på museets tillblivelsehistoria från 1908 till närvarande tid framförde ordföranden ett tack dels till dem som medverkat vid nydaningsarbetet, dels till dem som ekonomiskt möjliggjort detta, Enköpings stad, Enköpings Sparbank och Enköpings Kafé-A.-B. ävensom privata donatorer, främst fru Anna Johansson, Västerås.

I sitt invigningstal betonade landshövding Linnér vikten av att icke i dessa tider försumma de museala institutionerna, vilka på ett levande sätt förmedla traditionen från äldre, primitivare och hårdare tider, och alltså kunna lära oss en del om hur prövningar kunna genomlidas och besegras. »Livet har alltid blomstrat upp efter de svåraste prövningar för människorna, och så kommer det att ske även denna gång», yttrade landshövdingen. Han lyckönskade föreningens styrelse och dess donatorer — korporationer, företag och enskilda — som understött arbetet och tackade intendent Ålenius för väl utfört arbete.

Bild 2. Den större museisalen efter omordnandet. Längst t. h. samfundsväsen, på tvärskärmen t. v. garveri.

En ny handledning vid studiet av samlingarna är f. n. under utarbetande och på museet ha anordnats visningar för lärare med instruktion rörande demonstration av samlingarna för skolbarn. Museet hålles tills vidare öppet lördagar och söndagar kl. 1—2 e. m.

Sven Hallén.

SÄLLSKAPET ENKÖPINGSKAMRATERNA

Sommaren 1929 pågick som bäst utgrävningsarbetena av franciskanklostret i Enköping. Stora partier av klostrets södra länga hade då redan blottats men genom att den plats, där klosterkyrkan legat, sedan 1600- och 1700-talen överbyggts med hus utefter Munksundsgatan var en inlösen av dessa tomter nödvändig innan man kunde tänka sig att kyrkan kunde friläggas. I synnerhet var det av vikt att inlösa destillator Erikssons gård, emedan under dess uthuslänga själva koret dolde sig.

I dessa bekymmer tog en varm vän av Enköpings och Enköpingstraktens historia livlig del, nämligen läroverksadjunkt K. A. Kar-

linder i Altuna. Vid ett besök på klosterplatsen sensommaren 1929 torde den tanken ha väckts hos d:r Karlinder att gamla Enköpingsskolkamrater, nu skingrade åt alla håll, borde kunna lämna ekonomisk hjälp så att klostrets sakralaste del kunde undersökas och ställas i ordning. Ett sällsport stort minne var ju knutet till klostret, då ur dess krets av gråbröder år 1255 utgått den man, som torde ha gjort den största insatsen för Uppsala domkyrkas tillkomst, nämligen ärkebiskop Laurentius. Hävden säger också att Laurentius år 1267 erhållit sin sista vilostad hos sina bröder i Enköping. Karlinders tanke var dock givetvis lika mycket att kamraterna från Enköping, en gång samlade till en förening, skulle även på andra sätt slå vakt kring sin gamla skolstad: utforskningen av dess historia och skolhistoria skulle främjas, skolan skulle stödjas med stipendier och genom årlig samvaro skulle man i sällskapligt och kamratligt lag uppliva gamla minnen och stärka sin hembygdskänsla.

Den vackra tanken tog snart form. Karlinder samlade först kring sig hrr Joel Eriksson, Verner Fredrikson, Eskil Grafström, N. Edv. Hammarstedt, John Hjort af Ornäs och från dessa utgick nu kallelse till ett antal f. d. elever vid Enköpings skola att samlas till ett möte på restaurant Strömsborg i Stockholm den 23 maj 1930 för att förbereda bildandet av en kamratförening. Till sammanträdet hade inbjudits ledaren för klostergrävningarna i skolstaden fil. lic. Nils Sundquist, vilken nu höll ett med ljusbilder belyst orienterande föredrag över Enköpings och dess klosters historia. Karlinder höll själv föredrag över Enköpings redan på 1400-talet grundade skola. Därigenom hade de församlade på ett påtagligt sätt kommit i kontakt med olika sidor av sin gamla skolstads intressanta minnen. Man uppdrog nu åt inbjudarna att i Enköping på lämplig dag under året samla alla f. d. elever i skolan. Denna dag blev utsatt till den 3 aug. 1930 och nu beslöto de som kommit tillsammans att bilda kamratföreningen, vilken fick namnet Sällskapet Enköpingskamraterna. Den första styrelsen blev K. A. Karlinder, ordf., Oskar Lundberg, Eskil Grafström, Karl Arosenius, Johan Didron, John Hjort af Ornäs, Hjalmar Karlsson och Verner Fredrikson.

I enlighet med sina stadgar har Sällskapet alltsedan bildandet samlats till två sammanträden om året, ett under vintern i Stockholm och ett — huvudsammanträdet — i Enköping första söndagen i september. Efter d:r Karlinder valdes till ordförande dir. Eskil Grafström (d. 1938) och efter honom den nuvarande ordföranden bibl. Oskar Lundberg. Sekreterare är bankkamrer Bengt Philipson och skattmästare sparbanksdir. Karl Arosenius. Sällskapet räknar 262 medlemmar.

Sällskapet Enköpingskamraterna: Från en utflykt till Taxnäs i Fröjeslunda. Fr. v. till h.: Eskil Grafström, Oskar Lundberg, Bengt Philipson, K. A. Karlinder, A. Svedberg, Nils Lundin och Nils Sundquist.

Under sin nu tioåriga verksamhet har Sällskapet Enköpingskamraterna utfört ett utomordentligt arbete icke minst till den sydvästupplänska kulturminnesvårdens fromma. Redan år 1935 kunde sällskapet förverkliga tanken att inköpa destillatorsgården vid klosterområdet genom en särskild klostergårdsstiftelse. Sedan klosterkyrkans kor sålunda kunnat utgrävas och konserveras har en minnesgod kamrat donerat medel till korets iordningställande som friluftsgudstjänstkyrka. Medel ha också anslagits till uppmätningsarbeten av gamla hus och gårdar i Enköping.

Men icke minst har sällskapet haft betydelse för stärkandet av banden till sin gamla skola. Årligen utdelar sällskapet ur sina donerade fonder fyra stipendier till förtjänta lärjungar i skolan. Och för stärkande av känslan till hembygden har sällskapets årliga utflykt till minnesrika platser i skolstadens omgivning haft den största betydelse.

N. S.

Roslagens Sjöfartsminnesförening: Styrelsemedlemmar samlade i ordf. Fr. Nilssons hem. Fr. v.: agronom Gunnar Bergman, sekreterare, kyrkvärd J. A. Westerlind, fabr. A. F. Nilsson, ordf., samt urmakare Konrad Lund.

SJÖFARTSMUSEET Å CAPLANSBACKEN I VÄDDÖ

Väddö gamla komministerboställe disponeras fortfarande av Roslagens Sjöfartsminnesförening, men ännu är icke den gamla gårdens öde avgjort. Handlingarna i ärendet ligga fortfarande sedan två år hos K. M:t.

Emellertid arbetar föreningen med sina uppgifter så långt man kan under nuvarande omständigheter. Styrelsen har beslutat att själva bostadshuset skall inredas till »skepparhem». I södra uthusbyggnaden har en utställningslokal inretts, den s. k. »Frejasalen». Namnet härleder sig därav, att i salen har anbringats lästången med brädgångar och däcksstöttor samt hela rundgattet från skonaren Freja. Dessutom har föreningens ordförande, förre timmermannen, nuvarande fabrikören Fredrik Nilsson i Frejasalen rest en mast med salning, som framdeles skall riggas. För att få tillräcklig höjd i salen har man panelat upp under takstolarna.

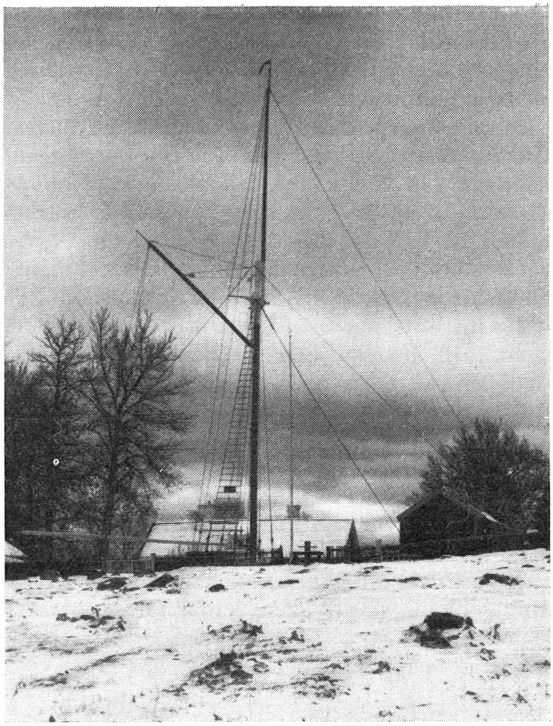

Roslagens Sjöfartsminnesförening: Slupen Elviras mast, rest hösten 1941 på Caplansbacken.

Interiören blir därför som en ryggåsstuga. I denna lokal förvaras bland annat en spantad båt, som tagits upp ur Fjällboträsket och som omsorgsfullt konserverats.

Föreningen åtnjuter intet som helst anslag. Dess ekonomi är beroende av inkomsterna från sommarfester. Liksom föregående år har man sommaren 1941 uppfört en »hemmagjord» pjäs, »Efraim passerar linjen». Men tiderna äro sämre och konkurrensen hårdare än förut. Inkomsterna ha icke räckt att förverkliga en länge närd önskan att resa en riggad skeppsmast på Caplansbacken. Masten har det oaktat blivit rest denna höst, något som möjliggjorts genom att styrelsen upptagit ett lån — detta i medvetande om att dylika arbeten måste göras medan ännu yrkeskunniga sjömän finns i livet.

Masten är omkring 27 m. hög och har 3 vanter, 2 stångbarduner, fockstag och klyvarstag med stångstag. En ny storbom har insatts. Dessutom är gaffeln uppriggad med klo och pikfall. Klyvarbom har anbringats i pallposten med gajor och vattenstag. Två stenstolpar för klyvarbomgajfästen har skänkts av en intresserad. Båtbyggaren Efraim Österman har gjort i ordning riggen och vevlat upp till salningen (36 vevlingar) och ansatt riggen med inskurna taljerep. Flera f. d. sjömän ha utan ersättning bidragit med sin arbetskraft, och härvid har till fullo framgått, med vilken kärlek de ännu kvarlevande djupvattenseglarna omfatta tanken — Caplansbacken ett den förgångna segelsjöfartens minneshem. Den ledande själen för detta intresse är föreningens ordförande Fredrik Nilsson, som oaktat sina 70 år icke spar på krafterna för att hinna förverkliga något av vad man önskar utföra.

För att i Roslagen söka hålla vid liv intresset för minnena från segelsjöfartstiden ger föreningen ut en egen tidskrift *Rospiggen,* vars andra nummer utkommer hösten 1941.

Föreningen har för närvarande omkring 250 medlemmar, hemmahörande i olika delar av Roslagen. Man vill därför i fortsättningen gärna bibehålla namnet Roslagens Sjöfartsminnesförening men önskar gärna få till stånd ett intimt samarbete med Väddö hembygdsförening — helst så att även denna förening får hemortsrätt på Caplansbacken. De bägge föreningarna böra ha samma styrelse. Detta är frågor, som få upptagas, då Backens öde avgjorts.

Gunnar Bergman.

DANDERYDS HEMBYGDSFÖRENING

En dag i början av juni 1940 blev undertecknad ombedd av en för mig då obekant herre, redaktören Caj Kihlström i Danderyd, att två veckor senare, vid en tilltänkt midsommarfest, inför den samlade menigheten tala litet om behovet av en samlingslokal i Danderyd. Namnet Kihlström bör således läggas på minnet. Många goda uppslag ha kommit från honom.

Ett hus kan väl dock inte byggas bara på fagra ord, tänkte jag, och så dristade jag mig att vid festen med kraft föra fram tanken på en hembygdsförening. Förslaget vann anklang.

Nu står Danderyds hembygdsförening stadigt på ungefär tusen fötter (var medlem har ju två).

Vår mest närliggande uppgift är att skaffa vår vackra bygd en egen Danderydsgård, där vi skola sjunga och spela, snickra och väva, läsa och skriva, ha sammanträden, föreläsningar och fester,

Danderyds hembygdsförening: Berga gamla herrgård i Danderyd.

med ett ord ta vara på fritiden framför allt för den ungdom, som eljest söker sina, för föräldrarna okontrollerbara förströelser i den närbelägna kungliga huvudstaden.

En Danderydsgård är obetingat nödvändig också därför att den skulle kunna avhjälpa den skriande bristen på samlingslokal för traktens femtiotal föreningar och sammanslutningar av skilda slag. Hembygdsföreningen vore stolt, om den kunde bli denna hjälpare för de hemlösa föreningarna.

Självfallet har hembygdsföreningen också andra syften. Dess intressen omfatta både forntid, nutid och framtid. Och naturligtvis söker den kontakt och samarbete med andra ideella sammanslutningar med hembygds- och naturvård på sitt program.

Som underavdelningar eller sektioner, ehuru självständiga, har hembygdsföreningen dels ett mycket arbetsamt och livaktigt *slöjdgille,* vars ordförande är fru Eva Bromée, dels en arbetskraftig *sångkör,* vars dirigent är herr Sigfrid Carlsson.

Mycket finns alltså att göra. För att kunna verka i den rätta andan ha vi tänkt försöka efterleva meningen i sentensen: *veta, vilja, värma.* Intresse och arbetsvilja prägla sammanträdena med mina styrelsekamrater. Dessa äro: vice ordförande, ingeniören

Edgar Asplund, Danderyd; skrivare, kaptenen Carl Gustaf Örn; andre skrivare, tillika samlingsvårdare, folkskollärare Henning Johansson; skattmästare, lagermästaren Ernst Berglund; andre skattmästare, fru Margot Enders; festledare, klockaren Wilhelm Haquinius; andre festledare, fru Karin Bergström, samtliga Danderyd, samt bisittare, kamreraren Gunnar Sundelius, Enebyberg.

Folke Bromée.

EDSBRO HEMBYGDS- OCH FÖRELÄSNINGSFÖRENING

Sägnen berättar, att i Edsbro fordom fanns en jättekvinna, som hette Åsa. Hon byggde en gång i urgrå tid kyrkan på åsen mellan Sottern och Närdingen. Tätt som oftast kämpade hon med jättarna Un i Ununge och Knut i Knutby för att freda sitt verk.

Vad låg närmare tillhands, när Edsbro hembygds- och föreläsningsförening skulle ha ett namn på sin inköpta tomt, än att ge den namn efter sagans Åsa? Tomten kallas nu Åsavallen.

På Åsavallen har föreningen i år hållit sin första hembygdsfest. Den gynnades av strålande väder. Folk från när och fjärran hade

Edsbro hembygds- och föreläsningsförening: Byggmästare Joel Gustafsson med den forntida gravsten, som han 1910 fann vid Valla i Edsbro.

mött upp, och man hade hjärtans trevligt och roligt. Edsbro hembygdskör sjöng, Knutby folkdanslag dansade, kommunalfullmäktige, hemvärnet och idrottsföreningarna kämpade i ädel dragkamp så att grästorvorna yrde, och i stafettlöpningen tävlade damer och herrar om att slå 5-tumsspikar i planka. Rektor Sven Kjersén talade varmt och inspirerande om Det levande Norden, som, ehuru splittrat i yttre avseende, dock alltid skall leva i en inre olöslig enhet.

Föreningen har f. ö. under det gångna året i vanlig ordning uppehållit sin verksamhet. Åtskilliga gamla verktyg och husgeråd ha förvärvats för den planerade hembygdsgården. På Åsavallen har en gammal fornkvarn påträffats. Föreläsningar ha hållits i skilda ämnen.

För hösten och vintern 1941—1942 har planerats en studiecirkel i hembygdskunskap. I samband med detta studiearbete skall en förberedande inventering och kartläggning av Edsbro fasta fornminnen företagas.

Karl-Arvid Grandin.

HARBO HEMBYGDSFÖRENING

Harbo hembygdsförening har under året fullföljt uppsättandet av den 26 m. långa parstugan från Risänge, varjämte inläggning av golv i köket och storstugan utförts. Det är nu meningen att fortsätta med panelning, uppmurning av spisar m. m. När inredningen är färdig skall i stugan placeras de gamla saker, som föreningen för närvarande har utplacerade på ett flertal ställen.

Under förlidet år har en portliderslänga med tillhörande drängstuga, sädesbodar, torkbod för ost m. m. uppförts.

I januari 1941 hölls en större fest, då försäljning av sydda och snickrade saker ägde rum, vilken inbringade över 400 kronor. Genom detta vackra resultat ser föreningen framtiden an med god förhoppning.

Emil Harbom.

HUDDUNGE HEMBYGDSFÖRENING

Sommaren 1940 uppfördes stommen till den som hembygdsgård avsedda Håcksbytorpstugan. En del av timret på ena gaveln och någon syllstock var anfrätt och måste ersättas med nytt. Gammalt, enkupigt taktegel erhölls från logbyggnaden hos hemmansägaren E. Lövgren, Sillbo, i utbyte mot nytt. Under försommaren

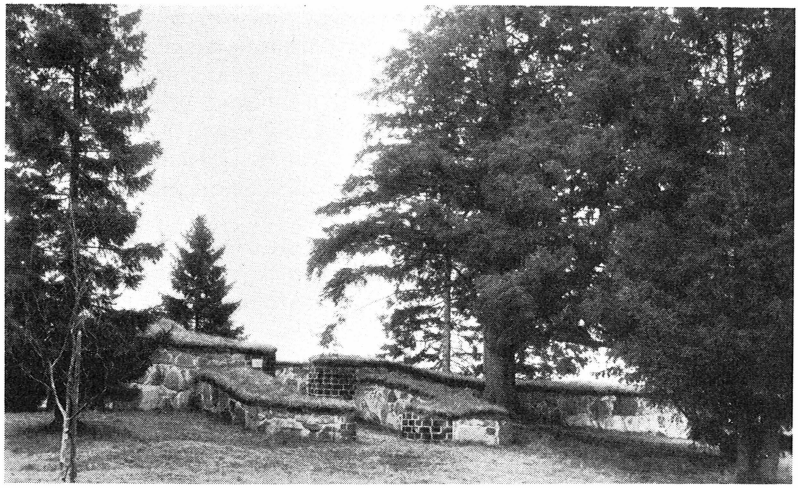

Huddunge hembygdsförening: Huddunge gamla kyrkas ruin.

1941 har stugan rödfärgats, fönster och dörrposter vitmålats, dörrarna målats bruna samt takhuv och vindskidor tjärstrukits. Gamla, hemgjorda dörrlås och gångjärn samt ett överstycke till ingången har skänkts av intresserade sockenbor.

Nu är emellertid föreningens små tillgångar förbrukade och styrelsen har nödgats upptaga ett amorteringslån. Då det under nuvarande osäkra förhållanden är svårt att uppbringa medel, måste nog uppförandet av eldstäder och inredning av stugan anstå tills vidare, likaså flyttning av boden från Ravastbo och torpstugan från Ombyte.

Stugan har ett härligt läge på av styrelsen i samråd med intendent Drakenberg i Västerås utsedd plats bland äldre granar och nyplanterade lövträd på den underbart sköna, gamla kyrkplatsen. Vår livliga förhoppning är alltså att inom en snar framtid kunna fullborda byggnadsarbetet.

En del gamla möbler och andra föremål för gården har redan anskaffats eller utlovats. Sålunda har f. hemmansägaren G. F. Löfgren, Sillbo, ur sin rikhaltiga samling lovat skänka en hel del. Kyrkoherde Östlund, undertecknad och någon mera har också »tingat upp» en del småsaker. På en auktion i Ravastbo nyligen inköpte föreningen en hemkvarn, en gammal vävstol och andra småsaker. Vi hoppas och tror på intresse från ortsbornas sida, bara det blir färdigt att kunna taga emot sakerna.

Söndagen den 29 juni 1941 hölls hembygdsfest på gamla kyrkplatsen, då den kände föredragshållaren kyrkoherde E. Brundin från Kila talade. Ett internationellt inslag i programmet utgjordes av anföranden och hälsningar av fröken Rut Lindfors från Åland och kand. Erling Nielsen, Danmark. Kraftiga ljödo leve- och hurraropen för fosterlandet och grannländerna. I övrigt upptogs programmet av sång och musik. Som vanligt avslöts festen med aftonbön i kyrkoruinen av kyrkoherde Östlund. Mycket folk hade mött upp, både från hemsocknen och grannsocknarna.

Axel Johansson.

HÅLLNÄS HEMBYGDSFÖRENING

På grund av kristiden har medlemmarnas krafter i stor utsträckning tagits i anspråk för andra ändamål vilket inverkat på arbetet för föreningen. Under året har den sedvanliga sommarfesten hållits under medverkan av krafter från socknen, således egna krafter, med tal, deklamation, uppvisning och musik. Särskilt uppskattad blev deklamationen av en av bygdens lärarinnor, som är född värmländska och i gammal dräkt beträdde talarstolen och deklamerade flera av Frödings dikter. Musiken var riklig och

Hållnäs hembygdsförening: Föreningens anläggning vid Fågelsundet, fiskebod och kokhus.

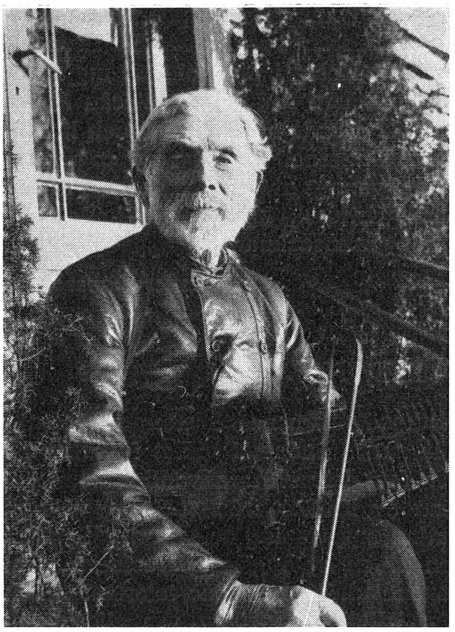

Hållnäs hembygdsförening: Harpospelaren Jan Erik Jansson, Kärven, avliden 1941 vid 93 års ålder.

god, dels allmogemusik på nyckelharpa och piano, dels gammal dansmusik på tre dragspel och fiol. Festen var väl besökt, livligt uppskattad och stärkte känslan för hembygden och föreningens kassa.

Föreningens amatörer voro i år inbjudna till hembygdsfesten i Älvkarleby där Sockenstämma hölls med ärenden från slutet av 1700- och början av 1800-talet. Uppförandet tycktes även där uppskattas. De uppträdande hade en mycket trevlig dag och även nu fick föreningens kassa en välbehövlig förstärkning.

Underhandlingar om köp av tomt för hembygdsgård har pågått. Avtal har upprättats om inköp av en gammal långbyggning av Hjalmar Zetterberg, Hållen, den äldsta och bäst bibehållna i sitt slag. Styrelsen hoppas på möjlighet att inom överskådlig framtid få se sina planer om egen hembygdsgård förverkligade.

Ävenså vad det gäller inventering av de fasta fornlämningarna på orten, som äro ganska talrika, vänta vi ivrigt på dess verkställande. Underhandling med Riksantikvarien har pågått i flera år, medel har anslagits av föreningen och löfte har givits om verkställande av inventeringen på vilken vi nu otåligt vänta.

Dan Westergren.

HÄVERÖORTENS HEMBYGDS- OCH FORNMINNESFÖRENING

Trots allt som sker i världen under innevarande tidsskede, heter det i Häveröortens hembygds- och fornminnesförenings berättelse om verksamheten år 1940, hava vi som nu leva, och därtill leva och bo i det gamla och fria Sverige, skyldigheter att så långt det låter sig göra för nya släkten vårda det kulturella arv, som våra förfäder lämnat oss. De ha från urminnes tider byggt upp vårt gemensamma hem, vårt fosterland, med alla medärvda och uppbyggda förmåner. De enskilda hemmen förbättras generation efter generation, vi gör allt för hem och familj, låt oss även gemensamt spara och vårda vad som återspeglas av våra förfäders arbete och kultur.

Häveröortens hembygdsförening gör detta och har rönt ortsbefolkningens förståelse och intresse och gör det fortfarande. Föreningen har bevarat en värdefull gård, en mängd äldre föremål, vilka det senaste året utökats med bl. a. möbler, en Gustav Adolfsbibel, därtill en sak, som är en dyrgrip; en byklubba från år 1776, som använts av Kusby byamän och vilken har sju då levande byamäns namn inristade. Av byhandlingar har vi erhållit en, å vilken Ytterby tio byamän den 9 oktober 1799 tecknat sina bomärken.

E. A. Lundin.

KNUTBY-BLADÅKERS FORNMINNES- OCH HEMBYGDSFÖRBUND

Knutby-Bladåkers Fornminnes- och Hembygdsförbund anordnade sin hembygdsfest vid »Gammelgården» den 3 augusti 1941, då rektor Henry Jarild från Gimo höll ett synnerligen fängslande och lärorikt föredrag om »Hembygdsarvet». I övrigt förekom bl. a. körsång, musik, friluftsteater samt den vid dessa hembygdsfester årligen återkommande »Knutby-stafetten» m. m.

Under grävningsarbete vid Knutby prästgård gjordes på försommaren ett gravfynd från forntiden. Vid sakkunnig undersökning under landsantikvarie Sundquists ledning blev ett helt gravfält blottat på backsluttningen och bl. a. tillvaratogs två gravurnor med rester av diverse föremål. Riksantikvarieämbetet ansåg fyndet ha så betydande vetenskapligt värde, att de behöllos på Statens Historiska Museum i Stockholm.

W. B.

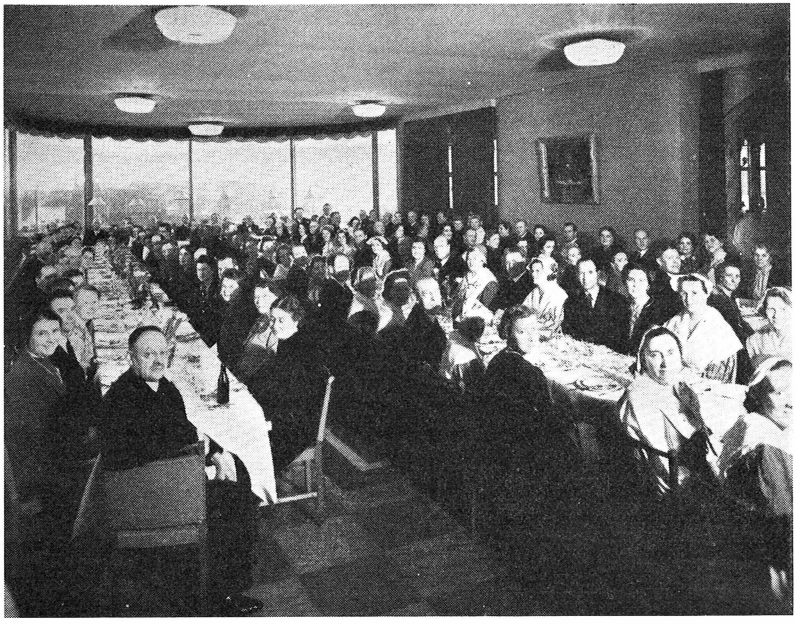

Lidingö hembygdsförening: Från middagen å restaurang Foresta vid 10-årsjubiléet 27 april 1941.

LIDINGÖ HEMBYGDSFÖRENING

Årets stora händelse inom Lidingö hembygdsförening var 10-årsfesten, som firades i dagarna tre, med hembygdsfest i läroverksaulan 25 april, högtidlig vesper i kyrkan följande dag och så årsmöte med jubileumsmiddag på restaurang Foresta den 27, som inföll på en söndag. Till jubiléet förelåg »Lidingöboken 1941» (red. Wald. von Sydow) med anslag ur Längmanska kulturfonden.

Vid hembygdsfesten, som var offentlig, medverkade bl. a. civilingenjör Gustaf W:son Cronqvist med ett kåserande föredrag, belyst av färgbilder och rubricerat »Östkust och västkust». Ett högklassigt sång- och musikprogram utfördes under ledning av musikdirektör Hjalmar Torell, sedan gammalt en av hembygdsföreningens mest pålitliga krafter. Ordföranden, läroverksadjunkt Jonas Haglund, fann i ett kärnfriskt tal lyckliga uttryck för den hembygdskänsla, som just nu gör sig särskilt starkt gällande inom Lidingö.

Vid vespern, som hölls efter helgsmålsringningen på lördagskvällen, talade kyrkoherde Martin Sandahl, anknytande till hembygdsrörelsen och dess kulturella betydelse. Säkerligen gladde det många, att det gamla kyrkorummets utomordentliga stämningsvärde i detta sammanhang blev tillvarataget.

Över hundratalet deltagare, äldre och yngre, räknade den måltid med åtföljande samkväm, som avslutade högtidligheterna. Den gav, omvittnade efteråt landsantikvarien Nils Sundquist, som var med bland hedersgästerna, »ett strålande vittnesbörd om vilken säker och fast förankring föreningen har i det samhälle, vars forntid, nutid och framtid den tagit som sin uppgift att vårda».

Styrelsen har med sin verksamhet under året även velat understryka föreningens uppgift att erbjuda tillfällen till sund förströelse inom staden. Bl. a. ha i detta syfte anordningar vidtagits för ett värdigt firande av valborgsmässoafton och midsommarafton. Fullföljande ett äldre uppslag har föreningen under en av novemberdagarna inbjudit sina medlemmar på en Lidingö-promenad med besök vid minnesrika platser, bland dem gravröset söder om Ekholmsnässjön, som demonstrerades av vice ordföranden, doktor Otto Frödin. Över Ekholmsnäs gård, Långängen och Stockby gick färden vidare till Larsberg, vars värdshus, sedan hembygdsföreningen tagit sig an den anrika byggnaden, blivit en kär tillflyktsort för många. I höstens program ingår vidare en serie föredrag i kyrklig hembygdskunskap under medverkan av kyrkoherde Martin Sandahl och komminister R. Stenberg. Samverkan har härvid inletts med Lidingö kyrkobröder. I samma goda förhållande står hembygdsföreningen till andra ideella organisationer på ön, däribland Hemvärnet, som jämsides deltog i festen den sista april.

Hur det skall gå med det traditionella Luciafirandet återstår att se. Däremot är genom damsektionens försorg kyrkkaffet efter julottan redan säkrat. Sedan hoppas man på det återvändande ljuset med nya impulser.

Medlemsantalet har väsentligt ökat under jubileumsåret och uppgår nu till inemot 700.

Leonard Wahlman.

LJUSTERÖ HEMBYGDSFÖRENING

Ljusterö hembygdsförening började sin verksamhet år 1929. En del gamla föremål av olika slag hade tidigare hopbragts, och föreningens första uppgift var därför att skaffa en lämplig lokal för samlingarna. Vi fick då erbjudande från en ljusteröbo att som gåva erhålla en gammal byggning från Vadholma å Södra Ljusterö.

Eftersom tomt redan upplåtits i Kyrkbyn beslöt föreningen att tacksamt mottaga gåvan och riva och flytta stugan upp till Kyrkbyn å Norra Ljusterö. Ehuru den icke är någon typisk skärgårdsstuga, såsom vi helst hade önskat, saknar den dock icke ett visst historiskt värde. Under 1700-talet ägdes nämligen Vadholma gård av amiral Psilanderhielm, vars porträtt pryder Ljusterö kyrka. Och tidigare lär fältherren Lennart Torstensson ha använt Vadholma som rastställe under sina färder upp till stamgodset Ortala i Väddö socken.

Vid rivning av stugan framkom intressanta tapetprov, bl. a. ett tapetmönster, som finns på Linnés Hammarby. I sitt nuvarande skick rymmer stugan tre rum och kök och en oinredd vind, som nyttjas som förvaringsplats för redskap, verktyg o. d. Kök och rum äro delvis möblerade. En vävstol med årtalet 1777 står på sin ursprungliga plats i kammaren. Av s. k. friargåvor finns en ganska vacker samling, såsom rockblad, räfsor och kaveldon. En välgjord modell av den sista »piggskutan» från Ljusterö, »Atalanta», utgör ett värdefullt tillskott till samlingarna. För närvarande omfattar dessa över 1,000 nummer.

Under de gånga åren har föreningen tagit som sin uppgift att väcka och bevara intresset för gamla traditioner, såsom valborgsmässo- och luciafirande, ljusstöpning m. m. och att väcka kärlek till hembygden, vår vackra, storslagna skärgård. Således ha vi ett flertal somrar anordnat utfärder till bl. a. ytterskärgårdarna Svenska Högarna och Nassa samt Möja under livlig anslutning och stor tillfredsställelse.

Vad föreningens ekonomi angår måste vi för att täcka kostnaderna för flyttning och återuppförande av Vadholmastugan uppta ett lån på 1,000 kr. Vid anordnandet av fester och utskrivandet av bidragslistor ha vi av såväl sockenbor som sommargäster rönt stor förståelse och välvilja. Så skänkte t. ex. framlidne grosshandlare J. P. Åhlén 200 kronor, och landstinget har ställt 100 kronor till vårt förfogande. På grund därav kunde föreningen ganska snart betala ovanstående lån. Genom köp ha vi ytterligare utökat vår tomt, en karg skärgårdsbacke med vid utsikt över bygden kring Kyrksjön.

Harald Lindh.

LÄNNA HEMBYGDSFÖRENING

Länna hembygdsförening har i år likviderat sin skuld för gamla kvarnen i Bergshamra, varjämte en del reparations- och underhållsarbeten utförts. Den sedvanliga sommarfesten fick i år en ovanligt god anslutning och lämnade ett utmärkt ekonomiskt re-

sultat. Festtalet hölls av överste W. Kleen. Föreningens teateramatörer uppförde en pjäs, »Roslagsbönder», författad av en föreningsmedlem.

I höst har föreningen inbjudit andra organisationer till överläggning om nöjeslivets ordnande. Resultatet har blivit en samarbetskommitté med representanter från samtliga religiösa och ideella ungdomsorganisationer; kommittén skall under vintern anordna ungdomsaftnar med god förströelse. Dessutom planeras några föreläsningar och studiecirkelverksamhet.

Sven Solén.

RIALA HEMBYGDSFÖRENING

Riala hembygdsförening höll sin hembygdsfest i Snåret vid hembygdsgården söndagen 27 juli med föredrag av komminister Arvid Lund, Stockholm, över ämnet »Svenskt kyrkoliv i gången tid». Vidare förekom musik, såväl folkmusik som annan, körsång m. m. Festen var välbesökt och lyckad.

Katalogiseringen är nu fullbordad (någon renskrivning återstår dock), varvid 354 nummer med åtskilliga undernummer märkts och förtecknats. En del föremål ha även i år skänkts, såsom mynt, psalmodikon m. m.

G. O. N.

ROSLAGSKULLA HEMBYGDSFÖRENING

Roslagskulla hembygdsförening har nyligen fullbordat reparationer på husen, varvid särskilt den gamla boden, som stått utan tak, försetts med nytt nävertak av den gamla modellen. Arbetet har utförts av byggmästare David Carlsson, Rumsättra, Riala.

G. O. N.

SKOGS-TIBBLE FORNMINNES- OCH HEMBYGDSFÖRENING

Skogs-Tibble fornminnes- och hembygdsförening bildades år 1928 på initiativ av författaren Bengt Nylund. Denne hade genom sin Skogs-Tibble-bok »Slättens Söner» väckt till liv intresset för socknens gamla historia och kultur, varför föreningen från början fick en god start. Till att börja med var det de fasta fornlämningarna, som samlade mesta intresset. Sålunda upprestes några bautastenar, uppsattes omkullfallna runstenar m. m. År 1935 vidgades arbetsfältet då kyrkovärden H. Sundqvist i Tjälinge till föreningen överlämnade gåvobrev på sin gamla mangårdsbyggnad,

en parstuga av timmer, samt en visthusbod. Det är nu föreningens avsikt att återuppföra dessa på en mera centralt belägen plats för att i dem kunna uppställa den stora samling äldre redskap, möbler m. m., som hopbragts av fru Lotta Nylund under hennes 50-åriga verksamhet i socknen. Tyvärr har föreningen ännu ej lyckats förvärva en passande tomt.

S. E.

SPÅNGA FORNMINNES- OCH HEMBYGDSGILLE

Under arbetsåret 1940 kunde en påtaglig stegring av intresset för gillets verksamhet och en ökad förståelse för det hembygdsvårdande arbetet i allmänhet skönjas. Gillets verksamhet var i viss mån präglat av de skickelsedigra händelserna i tiden. Det ansågs som en naturlig uppgift för gillet att aktivt deltaga i det arbete för andlig upprustning, som under olika former börjat och vars främsta mål är att fördjupa känslan för hembygd och fosterland och stärka viljan att bevara det oskattbara arvet från fäderna. I ett glädjande samarbete med ABF:s Spångaavdelning började under höstsäsongen en serie föreläsningar i syfte att vidga kunskapen om hembygden. Föreläsningsaftnarnas program upptog även sång och musik och måste betraktas som en betydelsefull arbetsinsats av gillet.

Vad arbetet under nämnda år för övrigt beträffar, torde ej vara så mycket väsentligt att i detta sammanhang anteckna. Nämnas må en vårvandring, som gillet i sällskap med Bromma hembygdsförening gjorde genom Spångabygden. Därunder fängslades uppmärksamheten av bl. a. en större skeppssättning, som icke tidigare varit registrerad. Det nyupptäckta fornminnet har ett dominerande läge på en höjd intill Risne, en Spångagård, vars namn redan är nämnt på en i Sigtuna befintlig runsten från 1000-talet. Bland festliga tillställningar må nämnas Luciafesten, som firas under övliga former och som blivit synnerligen uppskattad som ett ljusomstrålat avbrott i decembermörkret. Stämningen når kanske sin höjdpunkt vid lussekaffet och avätandet av den magiskt ryktbara lussekatten.

Sången intar en framskjuten plats inom gillets verksamhet. Hembygdskören övar varje vecka, och den betraktas allmänt som en värdefull tillgång för samhället. Vid flerfaldiga tillfällen har den medverkat på olika ställen i socknen vid fester och möten, som anordnats för något samhällsgagnande ändamål. Det är en förhoppning, att även en orkester skall bildas, knuten till gillet.

O. O—n.

Söderby-Karls fornminnesförening: Scen ur skådespelet »Peder Rank och hans fästmö».

SÖDERBY-KARLS FORNMINNESFÖRENING

Söderby-Karls Fornminnesförening firade sin stora hembygdsfest söndagen 13 juli i strålande sol — ett dygn senare höll denna del av Roslagen på att dränkas i det värsta skyfall man varit med om. Festen, som gick i traditionsenliga former, gav föreningen ett tillskott i kassan på 1,200 kronor. I sitt föredrag »Hemmet och hembygden» gav konsulenten i Samfundet för Hembygdsvård, Sven A. Rydberg, bilden av hemmet under tiderna och visade på vad vi äga i vår underbart rika hembygd.

Det bjöds även på teater men denna gång ej av egna krafter, vilket var fallet förra året, då »Peder Rank och hans fästmö» gavs.

Föreningen har under året återupptagit en verksamhet, som under dess tidigare år var ganska livlig, nämligen utflykter för studium av hembygdens minnen. Höstens utflykt gällde norra delen av socknen, dels den år 1708 av eldsvåda ödelagda Väsby by, dels Stavby gruvor och dels några förmodade »ryssugnar» vid sjön Strödjans östra strand. Utflykten, som samlat många deltagare, blev mycket givande och visade sig vara ett viktigt led i föreningens strävan att sprida kunskap om hembygdens minnen.

Nils Waldebäck.

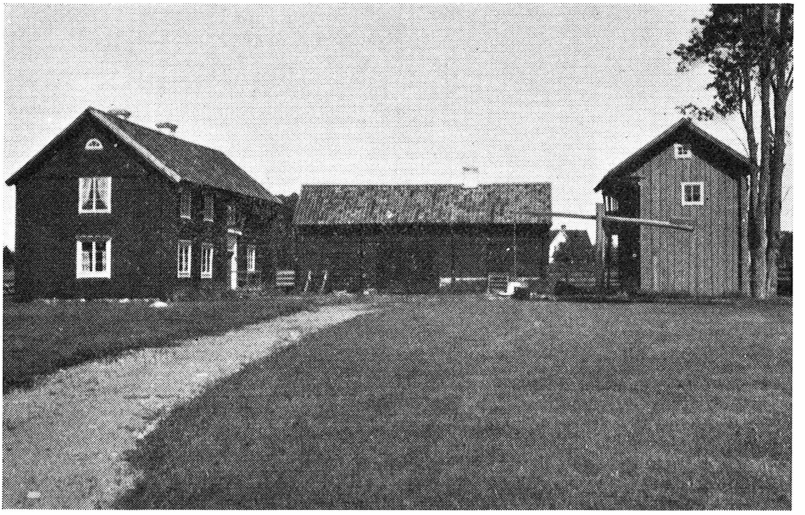

Tierps hembygdsgille: Vy över hembygdsgården.

TIERPS HEMBYGDSGILLE

Under sommaren har soldattorpet vid hembygdsgården blivit ombonat. Vi hoppas, att vaktmästaren, som bor i torpet, skall få det varmare kommande vinter, än han hade under den gångna.

Husmodersföreningen anordnade i juni månad en 3-veckors kurs i sömnad i hembygdsgården. Kursen leddes av fru Mary Larsson, Tierps köping, och hade samlat så många deltagare, som kunde rymmas i parstugans bägge rum. Ännu en kurs, nämligen i stoppning och lagning på maskin, har givits under sommaren.

Hembygdsgillet hade sin sedvanliga midsommarfest med dans och lekar kring majstången midsommarafton för barnen och föräldrar. De äldre dansade på banan både midsommaraftonen och midsommardagen.

Gården har varit uthyrd till fester. Sålunda har Tierps simsällskap hyrt den 2 gånger, Godtemplarföreningen S. G. U. och Socialdemokratiska ungdomsklubben vardera en gång. Tierps Hemvärnsförening hade 17 aug. »Hemvärnets dag», varvid bl. a. lottorna serverade middag för samtliga hemvärnsmän och inbjudna ute på gårdsplanen.

Till friförsamlingens söndagsskola uppläts gården en söndag. Skolklasser ha besökt gården och studerat dess samlingar vid flera tillfällen.

Betalande medlemmar i Tierps hembygdsgille ha varit 206, varav 50 samtidigt äro medlemmar i Upplands fornminnesförening.

Inkomster av fester, medlemsavgifter, uthyrning m. m. har varit omkring 800 kr. Amortering av skuld har skett.

J. E. Johansson.

VITTINGE HEMBYGDSFÖRENING

Det har många gånger förvånat mig, hur bra hembygdsföreningarna klarat sig ute i bygden. Hembygdsrörelsen tycks innefatta något värdefullt som är djupt förankrat i svenska hjärtan.

Vår hembygdsförening hade sin sedvanliga sommarfest söndagen 6 juli. Som vanligt hade vi tur med vädrets makter och mycket folk hade infunnit sig från när och fjärran. Redaktör Carl Mangård, Västerås, höll föredrag om »Den svenska idyllen» och hans ord voro både manligt kärva och vekt lyriska. Allmogemusik utfördes av musikanter från socknen och den gamla dansen gick med liv och lust på den lövbekransade dansbanan. På kvällen spelade logen Vittinge Liljas teatergrupp »Fädernegården»; spelet blev mycket uppskattat av publiken trots att det var litet svårt med de yttre anordningarna. Ett annat år får vi ta oss en funderare på, var vi skall förlägga scenen, så att alla få se.

Sista aprilfirandet blev i år inställt och det gamla bruket att gå till en källa trefaldighetsafton fick i stället komma till heders. Det var en gammal källa på Gillberga ägor som kläddes. Man tågade dit med musik i spetsen och en medlem av föreningen redogjorde för trefaldighetsaftonens firande under gångna tider. Tyvärr var kvällen mycket kall och man längtade nästan till hembygdsstugan, där efteråt kaffe serverades.

Ett samkväm har också hållits under hösten, då Vittinge Liljas teatergrupp inbjöds till tack för sin medverkan vid festen. Föreningens ordf. läste Karlfeldtsdikter och framhöll många av dessa dikters värde i beredskapstider. Så blev det allsång, kaffe och gammal dans inpå småtimmarna.

Styrelsen diskuterar f. n. vissa planer för framtiden. Bland annat skall den gamla vagnen från 1700-talet rustas upp. Vidare skall katalogen över föremålen i museet förnyas och förses med utförliga uppgifter var sakerna kommit ifrån. Fru Edit Gustavsson, Norrgården, har samlat några minnesgoda medlemmar för att få

hjälp till det uppteckningsarbete för Nordiska Museet, som hon åtagit sig. Det är roligt och kan bli som en liten studiecirkel i hembygdskunskap.

Vi ha även tänkt oss att vi skulle uppteckna något om gamla Vittingeoriginal och vad de sagt. Det skulle säkert bli givande ty gubbarna bli mycket språksamma, när ämnet kommer på tal. Staffanssjungandet av skolbarnen förra året var inövat, men på grund av vissa omständigheter gick det hela i stöpet. Det vore dock något att tänka på för alla hembygdsföreningar i Uppland tycker jag, men kanske marken kunde beredas genom hjälp och informationer från Upplands Fornminnesförening.

Egron Lundell.

WÄRMDÖ SKEPPSLAGS FORNMINNESFÖRENING

Vår fornminnesförening har under året fortsatt sin verksamhet på övligt sätt med att öka samlingarna i fornstugan och i arkivet. Som gåva har föreningen fått mottaga en skåpsäng från Träskö i Värmdö skärgård; sängen är nu placerad i fornstugans kök.

En annan värdefull gåva har lämnats till föreningen av kapten L. Zielfeldt, sonsons son till prosten D. A. Zielfeldt i Värmdö, bestående av en bok om släkten Zielfeldt, i vilken bl. a. återfinnes intressanta dagboksanteckningar av sagda prost med många upplysningar om Värmdöförhållanden på 1820—30-talen.

Den planerade nybyggnaden vid fornstugan har på grund av kristiden ej kunnat uppföras.

Föreningens tillämnade utfärd till Möja hembygdsmuseum måste inställas på grund av svårighet att förskaffa motorbåtar.

Beträffande Möja hembygdsmuseum är synnerligen av behovet påkallat, att något snart göres för dess vidmakthållande. De båda gamla fiskarstugorna, som inrymma komminister E. B. Gustafssons samlingar, börja på att helt förfalla. Ej något är åtgjort för samlingarnas uppordnande och katalogisering. Tyvärr saknar vår förening medel att här giva någon hjälp, hur önskvärt det än vore.

Årsbok för åren 1940—41 är nu under tryckning och kommer att innehålla uppsatser om Welamsunds gård, Värmdöbåtarna och Frälseräntor i Värmdö Skeppslag. Under 1940 utsändes till föreningens medlemmar Upplands Fornminnesförenings årsbok »Uppland» för 1940.

Föreningen har för sin verksamhet erhållit ett anslag av 400 kronor från Stockholms läns landsting samt ett anslag av 200 kronor från Värmdö kommun. Föreningen har f. n. 165 ledamöter.

Gunnar Wahlberg.

ÄLVKARLEBY HEMBYGDSFÖRENING

Under rykande snöstorm samlades Älvkarleby hembygdsförenings medlemmar till årets första möte, »Marsstämman». Den traditionsrika »Brostugan» hade denna gång valts till mötesplats och trots ovädret hade ett fyrtiotal sockenbor infunnit sig, då stämman öppnades. Bland de beslut som fattades må nämnas, att kamrer C. J. Öbrink utsågs till föreståndare för hembygdsgården med dess samlingar. Hr Öbrink har tidigare under en lång följd av år varit föreningens ordförande och kassör men befriades i fjol från dessa uppdrag för att enligt egen önskan helt ägna sig åt uppgiften att bearbeta det rikhaltiga material, som under årens lopp samlats till hembygdsgården. Hr Öbrink kallades vid samma tillfälle till föreningens förste hedersledamot.

För att ekonomiskt stödja ortens nybildade skytteförening beslöt stämman etablera ett visst samarbete vid sommarens festarrangemang. Efter förhandlingarnas slut och sedan den nu så eftertraktade kaffetåren njutits följde s. k. »Landskapsafton». Ingenjör Elgenberg, föreningens v. ordf., sångare och poet, tjänstgjorde på ett förtjänstfullt sätt som »speaker», presenterande de agerande i versifierad form. Pastor Ingvar Nilsson, föreningssekreterare och skåning, gav prov på äkta hemlandstoner i såväl sång som tal. Så var turen kommen till Västmanland och ättlingen av dessa nejder, magister Ingemar Hasselblad, föredrog ett avsnitt ur egen publikation, en stämningsmättad skildring från hyttornas, masugnarnas och gruvornas anrika bygd. Föreningens ordf., H. Eliasson, gav sedan några glimtar från ett besök vid Balsers uråldriga fäbodar i Älvdalen i Dalarna. Stämningen nådde utan tvivel sin höjdpunkt, då föreningenes gamle trotjänare och hembygdens egen son, kyrkovärden P. Ljung, berättade om sina minnen från det gamla Älvkarleby.

Den 21 september hade styrelsen inbjudit föreningsmedlemmarna till samkväm i hembygdsgården. Sedan man samlats i det intilliggande församlingshemmet, tågade man i samlad trupp in på den kringbyggda gammelgården, där gårdens klockarfar, kamrer Öbrink, väntade. Efter en orginell välkomsthälsning — hr Öbrink gav sig själv rollen av en gången generations husfar i »Nedergården» — berättade hr Öbrink om hembygdsgårdens tillkomst. Skildringen gällde i huvudsak de olika byggnaderna, deras historia och hur de kommit i föreningens ägo. Många intressanta drag i bygdens historia tolkades och många roliga och spännande poänger från förvärv och flyttningar av gamla byggnader inrymdes i den livfulla skildringen. Med hjälp av medlemmarnas »förning» hade i för-

samlingshemmet trollats fram ett tilltalande, jättelångt kaffebord, dit man efter föredraget samlades. Föreningsordf. talade därvid om värdet av att rätt lära känna och förstå hembygden. Redogörelse lämnades även över den gångna sommarens olika arrangemang. Sång och musik utfyllde programmet vid denna angenäma och lyckade höstträff.

Traditionsenligt kunde föreningen detta år fira Valborgsmässa. Företrädd av fackeltåg anlände Älvkarleby manskör till den tända vårdkasen på gärdet intill hembygdsgården och medan flammorna stego högre och högre njöt den ansenliga skaran av sockenbor av körens sånger. Ingenjör Elgenberg höll vårtalet, som slöts med »Du gamla du fria» unisont. Medan fyrverkeriets ljuskaskader avlöste den falnande brasan samlades man sedan till en svängom på dansbanan.

Midsommaraftonen samlades man åter på festplatsen invid hembygdsgården. Inför en talrik publik restes den vackert klädda majstången. Folkskollärare Bergsten kunde glädja sig åt en intresserad lyssnarskara, då han därefter talade om midsommarfirandet i gången tid. Ringdans, lekar och gammeldans följde sedan under den bästa stämning.

Hembygdsfesten ägde i år rum den 13 juli. Vackert väder och ett gott program hade lockat en efter tidsförhållandena talrik publik till festplatsen. Ur programmet kan nämnas ett utmärkt framfört föredrag av intendent Nils Ålenius, »Sockenstämman», folkpjäs uppförd av amatörer från Hållnäs hembygdsförening, samt sång av Älvkarleby manskör.

Som helhet kan sägas, att årets arrangemang givit inte bara en välkommen kassaförstärkning och god förströelse utan också en värdefull inblick i gångna generationers liv.

Älvkarleby föreläsningsförening inledde höstterminen med rektor Karl Hedlunds, Storvik, föredrag: »Den svenska hembygdsrörelsen.» Till denna föreläsning hade hembygdsföreningen lämnat ekonomiskt bidrag.

H. E.

ÖSTER-LÖVSTA HEMBYGDSFÖRENING

Valborgsmässoaftonen firades på traditionsenligt sätt vid dammen i Skärplinge. Valnäs folkskolebarn sjöngo några sånger, folkskollärare Th. Matthiesen höll talet för våren, varefter ett ståtligt fyrverkeri avbrändes.

Midsommaraftonen gynnades i år av strålande vackert väder, och under skolbarnens medverkan kläddes majstången vid Gam-

melgården. Sedan den på kvällen rests och barnen en stund lekt ringlekar kring den, vidtog som vanligt avgiftsfri gammaldans för traktens befolkning efter musik av föreningens spelmanslag.

Den sedvanliga sommarfesten hölls lördagen 28 och söndagen 29 juni. Kyrkoherde Eric Höglund från Västland högtidstalade för hembygden och såväl Söderfors blåsorkester som föreningens förstärkta spelmanslag svarade för den musikaliska underhållningen. I allsången under kantor Sandbergs utmärkta ledning deltog ung och gammal med liv och lust, och den visade sig åter vara ett särdeles omtyckt programinslag. De föregående årens hembygdsfester visades på smalfilm inne i Gammelgårdens »storstuga». På söndagskvällen hade ett »Barnens blomstertåg» anordnats under medverkan av ett 40-tal barn från trakten. Festen var även denna gång talrikt besökt och gav gott ekonomiskt resultat.

Vår förhoppning är, att varken intresset för hembygdsfesterna eller för föreningens kulturella verksamhet i övrigt inom vår socken skall slappas utan tvärtom.

Isac Lagerqvist.

ÖSTERVÅLA HEMBYGDSFÖRENING

Östervåla hembygdsförening har under det gångna året bedrivit arbetet enligt traditionella former. En del mindre nyförvärv i samlingarna ha kunnat noteras; under året ha dock icke tillkommit några nya byggnader. Loftsboden från Gästbo har gjorts fullt färdig.

Östervåla hembygdsförening: Loftsboden från Gästbo under iordningsställande.

Söndagen den 29 juni hölls sedvanlig hembygdsfest med föredrag av kyrkoherde Einar Brundin, Kila, och sång av Östervåla kyrkokör. Festen besöktes av 1,000 personer och behållningen blev över 800 kronor.

Tisdagen den 12 augusti hölls sedvanligt Lars-Mäss-samkväm i hembygdsgården, då föreningens medlemmar samlades till en stunds gemytlig samvaro och då naturligtvis kaffetåren intog hedersplatsen.

Vid samkvämet erinrades om att Östervåla hembygdsförening fyller 15 år hösten 1941.

Hilding Alström.